

ՎԱՐԴԱՊԵՏՈՒ

Թ Ի Ի Ն,

Բրեստոնէական ըստ Հայ:

Արտադրեալ առ Հր. Ծմայեցիս
միջնորդութեամբ,

ԿԱՐԱՊԵՏԻ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ,

Անդրիանացւոյ:

և

ԹԵՈՒՈՐՈՍԵԱՆ ՊԵՏՐՈՍԻ,

Ս Ի Մ Պ Ր Ի:

ՈւՍ

Վ-30

Համարէլ Երասի:

Ծախիւք և տպադրութեամբ Թարգ
մանողաց:

Յամին Բն. 1667: Կ. Հայոց:

ԽՃԺԿ:

դու արեց կուսին երին է ին
դուսար երին է նադր ի յան ճնչ
ճնային լարե յառարկր էն զար
բասվին արիւն ճեղեր երեւեց
որն վեր յն փն հրամեաց և աստ
ուսար երին է եր այդ ճչափ լաս և հա
ջեր զարտութի փոյ արիւն ճեղու
աստ ցաւ այգին ռեմբ դուսար երին
արիւն և ան ին՝ ոմանց ճչաւ

Երեւել արարցէ

Սուրբ Թեոփանէս աստ եղպարփ մատնեղոց գե
մահ և որոշի աշկերաց
զայն լուեալ պետրոսի ահնաարկա
ար գ ռեզեւթիւ խծ կհ ճղ
ՏՄՅն շոչպը ուլ սուրց Վ փ փ
ար գ ռեզեւթիւ խծ կհ ճղ ՏՄՅն
լուչպը ախարցու փ փ

Կերտու թէ ի ինչո՞ւ ինչ մեղաց
 այսօր տրն ձեր լուսնայր զտու
 աշակերտաց և պատուերէր
 զայս ասելով
 զայն լուսն ալ պետրոսի ակն արկեր
 առ Օհանէս հարցանել թէ ո՞վ
 էցէ:
 Այ՛ գերբ Աճաշունչք և օգտակարք:
 'Ի վարդապետութիւն են. և յանգիմա
 նութիւն. և յուղղութիւն. 'ի խրատ
 արդարութե: զի կատարեալ իցի
 մարդն Այ: յամ գործս
 բարութե հաստա
 տեալ:

2. Տի՛մոթէաց. 3. 16:

Շիշեցեք իմարտ փայլ յղն Յեր զի մեր
 օր զանաբժան. զուրաւար զըրբային ո՞վ
 հայեցող այսմ որպոքիս. ողորձի
 ասէս որ Լամբ սեղող
 որքի ասոյ Լամբ
 ո՞վ հանրեմէր
 հոգով ասէր
 թի՛մոթ
 էցէ:

Դո՛ւ Կշերցեր զԳԼԻԽ շիշապիմ

493 441

Գլուխ Առաջնորդ:
 ՅԸԳ ԱԳՍ ԵՐՐՈՐԳՈՒ
 Թ Ե Ա՛Ն՛Ն՛

ու Կրիստոսեայ էս:

Ա՛յո էս քրիստոսեայ եմ շնոր
 հօքն Քրիստոսի:

Ձինչ նշանակէ ասէն Կրիստոսեայ:

Նշանակէ զայն՝ որ հաւատայ՝ ի Քս
 Թէ է ԱՃ. և ունի զօրէնս նորա:

Ձիւրր է Ք.ՍԻՃ:

Քանզի՝ մինն յերրորդութենէն. որ է
 անձն որդւոյ՝ մարմնացաւ ՚ի սրբուհւոյ
 կուսէն իմծածնէ, և միաւորեցաւ ընդ
 մարդկութեա անշփոթաբար. և անփո
 փոխապէս. վասն այնորիկ ասի ԱՃ:

Ձիւրր աս էրրորդութեան:

Քանզի ներ միում ԱՃութեն տե
 օանի երիս ներգործութիս, այսինքն,
 ծնող. և ծնեալ. և բղխեալ: Այն որ
 ծնող է՝ Հայր ասի: Իսկ ծնեալն որդի:
 բայց բղխեալն Հոգի սուրբ: և ըստ
 այսմ, անձն Հօր, ոչ է անձն Որդւոյ,
 և ոչ Հոգւոյ: Իսկ անձն Որդւոյ ոչ է
 անձն Հօր, և ոչ Հոգւոյն սրբոյ: Մա
 և ոչ անձն Հոգւոյն սրբոյ՝ է անձն
 Հօր՝

CAPUT PRIMUM
de
T R I N I T A T E.

Tunc Christianus es?
Utique ego Christianus
sum, gratiâ Christi.

Quid significat dictio Christiani?

Significat illum, qui credit in Christum, quòd sit Deus, & tenet legem ipsius.

Quomodo est Christus Deus?

Quia unus est ex Trinitate, qui est persona Filii, incarnatus est ex sancta Virgine Dei genitrice, & adunatus est cum humanitate inconfusè ac immutabiliter: propterea dicitur Deus.

Quomodo dicitur Trinitas?

Quia intra unam Deitatem videntur tres actus, qui sunt: Genitor. & Genitus, & Procedens. Ille qui Genitor est, Pater dicitur: sed Genitus, Filius; at Procedens, Spiritus Sanctus. Atque juxta hoc: persona Patris non est persona Filii, nec Spiritûs: ac persona Filii non est persona Patris, neque Spiritus Sancti: nec persona Spiritus Sancti est persona

Հօր՝ և ոչ Որդւոյ : յորս ոչինչ գոյ այլայլ
լուսն. կամ շփոթումն :

() Իբրք ասէ փ Երբորդո-Յէն :

Թեպէտ անձամբ յատկացեալք են .
բայց հուծք և բնուծք մի և նոյնք են
ամենեւին . զոչինչ ունելով զուրոյնու
ծի, և կամ զ զատուծի . ոչ ըստ տեղւոյ՝
և ոչ ըստ Ժամանակի : Քանզի երեք
ասին ըստ անձնաւորուծէն . և ոչ ըստ
Սճուծէն . և իսկ ըստ Սճուծէն յաւետ
մի են . որով և մի ասին :

x. 304.
5. 7.

Ս ասն էր է փ Սճ, և Երբորդ անջն
Սճո-Յէն :

Ասանայն . զի ունի զկատարեալ հու
ծի : զկատարեալ իշխանուծի . զկա
տարեալ իմաստուծի . և զկատարեալ
բարուծիւն :

Դ Բառեցք այգոցի՝ որն առ որ անջն
Երբորդո-Յէն համեմատի :

Կատարեալ հուծի՝ առ սուրբ Երբոր
դուծին համեմատի . որ է ամենեւին կա
տարեալ՝ և առանց թերուծէ յամենե
սեան հուծիս անկէտ և անսահման :

Իսկ կատարեալ իշխանուծիւն Հօր
համեմատի . որ է իշխող ամենեցուն . և
սկիզբն սմի :

Իսկ իմաստուծի Որդւոյ համեմատի . որով
եր

7
Patris, neque Filij. In quibus nulla est alteratio, aut confusio.

Quomodo dicitur unus Deus Trinitas?

Etsi personâ sunt distincti: tamen essentiâ & naturâ unum & iidem sunt omninò, nullam habentes separationem, aut disjunctionem, non secundum locum, neq̄ secundum tempus: quia tres dicuntur juxta personalitatem, & non juxta deitatem: at secundum deitatem semper unum sunt, quò & unum dicuntur. 1. Joh, 5. 7.

Quare est unus Deus, & tres personæ Divinitatis?

Propterea, quia habet perfectam essentiam, perfectam potentiam, perfectam sapientiam, & perfectam bonitatem.

Quanam ex hisce dictionibus cuilibet personæ Trinitatis convenit?

Perfecta essentia Sanctæ Trinitati convenit, quæ est omninò perfecta, & absque imperfectione in omnibus essentiis, sine fine & termino.

At perfecta potentia Patri competit, qui est dominator omnium, & principium universi.

Sed Sapientia Filio convenit, quâ cœ-
lum

երկինք և երկիր հաստատեցաւ յոչեկց՝

Եր. Կորն. 1. 24. 30.

|| և ասի իմաստութիւն Հօր :

Իսկ բարութիւն Հոգւոյն սրբոյ համեմատի . քանզի միշտ բարերարութիւն իւրով խնամեալ տածէ զամենեւեան գոյսս հանապաղ որպէս և ՚իսկզբանն աշխարհի :

|| ասն էր է մարմնանալ՝ չարչարել՝ և մեռանիւ Տէն մերոյ Յն Վն :

Աս փրկութե՛ և նորոգութե՛ մերոյ :

Եր. Կորն. 3. 22.

քանզի հինն ադամ, || որ կամեցաւ ճաշակ մամբ պաղոյն Աճանալ . որով և ՚ի դրախ տէն արտաքսեցաւ . և յԱյ օտարացաւ . իսկ ԱՃ կամելով զնա իւրոյ ցան կութեն հասուցանել . առ որ իւրովի հասանիլն անհնարին էր : այսինքն Աս տուճանալ : || և զկնի ժամանակաց առաքեաց զորդի իւր . որ էառ զնոյն մարմինն . որով յանցեաւ ադամ . միաւորելով ընդ ինքեան || որով և զմեզ հաղորդս արար Աճութեն իւրոյ : քակելով զմիջ նորմն ցանկոյն՝ որ կառեալ կայացաւ հնովե ադամաւ :

Եր. Կորն. 4. 4.

Եր. Կորն. 14.

Ձեզ նշանապէս անուանեալս ոչստիկ . Յն Վն . կամ յորիչ հոչեցան :

Եր. Կորն. 2. 21.

|| Յիսուս անուն ՚ի հրեշտակէն կոչեցաւ . յորժամ երևեցաւ յօսէփու ՚ի տեսլեան .

lum & terra stabilita sunt ex nihilo, & dicitur Sapientia Patris. 1. Cor. 24. 30.

Verum bonitas Spiritui Sancto competit: quia semper beneficiam suam protegens fovet omnes res omni tempore, sicut & ab initio mundi.

Quare facta est incarnatio, passio, & mors Domini nostri Jesu Christi?

Propter redemptionem & renovationem nostram: etenim vetus Adam, qui voluit esu fructus Deo similis fieri, eo ipso è paradiso ejectus, ac à Deo abalienatus est. Deus autem, qui voluit ipsum ad sui amorem perducere, ad quem suis viribus pervenire impossibile erat, hoc est, Deo similis ut fieret, misit post tempora Filium suum, qui assumpsit idem corpus, quò deliquit Adam, uniendo sibi illud: quò & nos participes fecit divinitatis suæ, destruendo intergerini parietis septum, quod exstructum fuit per veterem illum Adamum. Gen. 3, 22. Galat. 4. Eph. 2, 1.

Quid significant nomina hæc, JESUS CHRISTUS: vel à quo vocata sunt?

Nomen JESUS ab Angelo vocatum est, quando apparuit Josepho in somniis, Mat. 1, 2.

լեան. որ է ըստ եբրայեցւոցն փրո
կեչ : զի վրկեաց զմեզ 'ի դժոխայնոց
տանջանացն . և 'ի բռնութեն բելի
արայ : բայց Քրիստոսդ անուն է յու
նարէն բառ . որ || օծեալ թարգմանի .
որ արդարև օծաւ մարդկու թէն ՍՃու
թէն :

|| ասն էր զի իսաչանիչ քրոջնի :

Մախ՝ զի խաչն նշան է արուսի, զոր
'ի մեզ բերելով զմեզ արունականս առ
նեմք . և զքրիստոնէութե դրոշմն 'ի
մեզ բացայայտեմք : երկրորդ զի ընդ
կնքելն զմեզ նշանաւ խաչին՝ զերրորդու
թին 'ի մեզ բերեմք : քանզի նախ աջ ձե
ռամք 'ի ճակատս տանելով ասեմք յա
նուն Հօր : 'ի վայր 'ի սիրտս բերելով
ասեմք, յանուն Արդւոյ : 'ի ձախմէ ու
սոյ 'ի յաջն բերելով ասեմք . յանուն Հօ
դւոյն սրբոյ :

Ըստ զի արդ քեաննիչ շիրհոբարդ սրբոյ
երրորդութեանն .

Այսու տեսանեմք . զի անուն ծանու
ցանէ զմիութի անութեն . իսկ զկնի
այլք բառքն ծանուցանեն զսք երրոր
դութիւնն :

Ըստ զի յայանեա շխանն : նշան դիրտնի :

somniis, quod Hebræum origine denotat **SERVATOREM**: quia servavit nos ab infernalibus cruciatibus, & à detentione Belial. Nomen verò **CHRISTUS** est dictio Græca, quod est, si interpreteris, **UNCTUS**: qui verè unctus est humanitate à Deitate. Psal. 44, 8.

Quare nos signo Crucis signamus?

Primò, quia Crux signum est Dominicum, cujus notâ efficitur nos ad Dominum pertinere, illâq; Christianismum in nobis manifestamus. Secundò, quia obsignando nos signo Crucis, Trinitatem in nobis afferimus. Nam primò dexteram fronti imponendo dicimus: In nomine Patris. Deorsum pectori imponendo dicimus: In nomine Filii. A sinistro humero imponendo illam dextero dicimus: In nomine Spiritûs Sancti.

Hic quomodo videmus mysterium sanctæ Trinitatis?

Hôc videmus, quòd Nomen indicat unitatem Deitatis: reliqua autem verba indicant sanctam Trinitatem.

Nunc declara verbum illud, Signum Dominicum.

Մշան անուանի նշանակէ զմեռանիլն
մարմնով փրկչին մերոյ իվ ի խոչին. որ յեա
մարմննալոյն. որով եցոյց մեզ զճննապար
Քարէ. հրս փրկուե. որ է դուռն նեղ և անձուկ.

14.

Գլուխ Երկրորդ
վասն

Տ Ե Ի Ե Տ Ո Յ:

Որքանի էն աստիճանի հասարոց:
Երկոտասան բանք առաքելոցն
որք էն 'ի հաւատամքն:

Իսա զհասարամին:

Ս հաւատամք 'ի մի ԱՃ. 'ի Հայրն ամե
նակալ. յարարիչն երկնի և երկրի. երևե
լեաց և աներևութից: Եւ 'ի մի ՏՐ ՅՍ
ՔՍ Որդին Այ: Տնեալ յԱյ Հօրէ
միածին. այսինքն յեութէ Հօր: ԱՃ
յԱյ. լոյս 'իլուսոյ. ԱՃ Քչմարիա'
յԱյ Քչմարտէ. Տնունդ և ոչ արարած:
Մոյնինքն 'ի բնութէ Հօր. որով ամե
նայն ինչ եղև յերկինս և իվ ի երկրի.
երևելիք և աներևոյթք: Որ յաղագս
մեր մարդկան. և վասն մերոյ փրկու
թեան իջեալ յերկնից: մարմնացաւ.
մարդացաւ. Տնաւ կատարելապէս 'ի
Մարիամայ սրբոյ կուսէն Հոգևով սրբ
բով: որով էառ զմարմին՝ զհոգի
և

Signum Dominicum significat mortem corpore Salvatoris nostri in cruce, qui post incarnationem monstravit nobis viam salutis, quæ est porta angusta & pressa. Mat. 7, 14

CAPUT SECUNDUM

de

F I D E

Quot sunt gradus (s. partes) Fidei?

Duodecim sunt verba Apostolorum, quæ in Fide continentur.

Recita Fidem.

Credimus in unum Deum, Patrem omnipotentem, factorem coeli & terræ, visibilium & invisibilium. Et in unum Dominum Jesum Christum, Filium Dei, genitum à Deo Patre, unigenitum, coessentialem Patri, Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero, genitum, & non factum, ejusdem naturæ cum Patre: per quem omnia facta sunt in coelo & in terra, visibilia & invisibilia. Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de coelo, incarnatus est, homo factus est, natus est perfectè ex Maria sancta virgine per Spiritum Sanctum, assumens corpus, animam,

Symbolum
Nizænum

և զմիտս և զամ, որինչ է 'ի մարդ. Ճշմարտանյ և ոչ կարծեօք: շարչարեալ խաչեալ թաղեալ յերրորդ աւուր յարուցեալ ելեալ յերկինս նովին մարմնով նստաւ ը աջմէ Հօր: Գալոց է նովին մարմնովն և փառօք Հօր. դատել զկենդանիս և զմեռեալս. որոյ թագաւորուեն ոչ գոյ վաղ Ճան: Հաւատամք և 'ի սուրբ Հոգին. յանեղ և 'ի կատարեալն. որ խօսեցաւ յօրէնս, և 'ի մարգարէս, և յաւետարանս: Որ էջն 'ի յորդանան. քարողեաց զառաքեալն. և բնակեցաւ 'ի սբսն: Հաւոտամք և 'ի մի միայն յրնդհանրական և յառաքելական եկեղեցի: 'Ի մի մկրտուի. յապաշխարուի 'ի քուռ թի. և 'ի թողուի մեղաց. 'ի յարու թի մեռելոց. 'ի դատաստանսն յաւիտենից. հոգւոց և մարմնոց: յարքայ ուին երկնից. և 'ի կեանսն յաւիտենակնս:

Սինկե ցասութն հասարոց բանս:

Ի սկորք ասենն. էր երբեմն, յորժամ ոչ էր Որդի: կամ էր երբեմն. յորժամ ոչ էր սուրբ Հոգի: կամ թէ յոչ էից եղեն. կամ յայլմէ հու թի ասեն լի նիլ զՈրդին Այ կամ զսուրբ Հոգին: և թէ փոփոխելիք են. կամ այլայլելիք: զայնպիսիսն նզովէ կաթուղիկէ և առաքելական եկեղեցի:

ac intellectum, & quicquid est in homine, verè & non fictè: passus, crucifixus, sepultus, tertio die resuscitatus, ascendens in coelum illo corpore, sedit ad dexteram Patris, veniet eodem corpore, & gloriâ Patris, judicare vivos & mortuos, cujus regni non est finis. Credimus & in Sanctum Spiritum, non factum, & in perfectum: qui loquutus est in Lege, & in Prophetis, & in Evangeliiis: qui descendit in Jordanem, prædicavit Apostolis, & habitavit in Sanctis. *X* Credimus & in unam solam Catholicam & Apostolicam Ecclesiam, in unum Baptisma, in pænitentiam, in veniam & remissionem peccatorum, in resurrectionem mortuorum, in judicium æternum, animarum & corporum, in regnum cœlorum, & in vitam æternam. Amen.

Huc usque sunt verba Fidei.

Qui verò dicunt: erat aliquando, quum non erat Filius; vel erat aliquando, quum non erat Spiritus Sanctus: sive ex nihilo facti sunt: aut ex alia essentiâ esse Filium Dei, vel Spiritum Sanctum: & si mutabiles sint, vel alterabiles; hujusmodi anathematizat Catholica & Apostolica Ecclesia,

Dictum

Ի որեոյն Ղարեփորէ շո-սասորչէն հայոց
ասացեալ :

Ի սկ մէք փառաւորեսցուք . որ յառաջ
քանզ յաւիտեանս . երկիր պագանե
լով սրբոյ Երրորդուէն և մի ԱճուԹէն :
Հօր և Որդւոյ և Հոգւոյն սրբոյ . այժմ և
միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից . Ամէն :

Ոչ հասարակաց շհասարակն :

Երկոտասան առաքեալքն : վն այնո
րիկ են երկոտասան բանք :

Օ ինչ ուսուցանէն բանիս այսոյի : ասա
հարճաւորի :

Նախ և առաջին , յուսով հաւատալ
Աճ . և 'ի հարսնիւր 'ի սուրբ եկեղեցի :
Չի առաջին ուԹն բանքն առ Աճ հայ
ին : Իսկ չորք վերջինք առ եկեղեցին :

Պարտիս շբանն ասալին :

Ես հաւատամ հաւատով . զի մի է
Աճ . և բնութք Հօր իւրոյ միածին Որ
դին . և Հոգին Սուրբ : Չի ասի Հայր
վն բարեգԹուԹե իւրոյ իվերայ ուղղա
փառաց քրիստոնէից : և մէք կոչիմք որ

չեք ԱՄ || վն որդեգրուԹէն : Եւ բոլորից
է Հայր' վն ստեղծանելոյն զամենեսեան
զգոյս : Եւ կոչի Աճ , զի Աճ ամենա
կարող է : || որ կարէ առնել զամենայն
ինչ՝ զոր և կամի : Եւ ստեղծեաց

*Dictum est à sancto Gregorio illuminatore
Armeniorum.*

Nos autem glorificabimus illum, qui est ante secula, adorando sanctam Trinitatem, & unam Deitatem, Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, nunc & semper, & in secula seculorum, Amen.

Quis stabilivit Fidem?

Duodecim Apostoli: propterea sunt duodecim verba.

Quid docent verba hæc, die brevi?

In primis spe credere in Deum, & in sponsam ejus, in Sanctam Ecclesiam: quia prima octo verba ad Deum respiciunt; quatuor autem ultima ad Ecclesiam.

Narra verbum primum.

Ego credo fide, quod unus sit Deus, & naturâ Patris sui unigenitus Filius, & Spiritus sanctus: quia dicitur Pater propter bonitatem misericordiæ suæ super orthodoxos Christianos. Nos autem vocamur Filii Dei propter adoptionem. Atque Rom. 8: Pater universi est ob omnium rerum ex- 15: sistentium creationem. Ac vocatur Deus: quoniam Deus omnipotens est, qui potest facere omnia, quæcunque vult; & creavit Psa. 134, 6

յոջընչէ զերկինս և զերկիր. և զամ'ինչ որ
'ի նս. որ է բոլովն աշխարհս

Պատեա շէրորդ բանն :

Ես հաւատամ միշտ 'ի Յս Բս յորդին
Ա. Ե. 'ի Հօրէ միածին : Չի է ծնեալ
'ի նուկոյ Հօրէ յառաջ քան զամ' յաւի
տեանս. և է ԱԾ յաւիտենից անվախճան.
ամենակարօղ. և ստեղծօղ. և ՏԵ ամենից
գոյից. որպէս է Հայր :

Պատեա շէրորդ բանն :

Ես հաւատամ, զի Յս Բս Ջմարիտ
ԱԾ է. և Ջմարիտ մարդ : զի էառ զմար
մին բանական յամէնօրհնելոյ սրբու
հւոյ կուսէն Մարիամայ զօրու թեամբ
Հոգւոյն սրբոյ : ॥ այնպէս ծնեալ 'ի մօրէ
անհայր. որպէս 'ի Հօրէ անմայր :

Պատեա շէրորդ բանն :

Ես հաւատամ, զի Յս Բս վասն շա
հեղոյ զաշխարհս. ॥ իւրով պատուհանաւ
արեամբն ազտեաց զմեզ : չարչարեցեալ
'ի հրէից ինեբբոյ պոնտացւոյ պիղատո
սի. և տանջեցեալ : Պսակեցեալ իջօք
բևեռեցեալ 'ի խաչափայտին' և մեռեալ :
Իջուցեալ 'ի խաչէն' և թաղեցեալ 'ի
նորում գերեզմանի :

Պատեա շէրորդ բանն :

Ես հաւատամ. զի ՏԵ մեր Յիսուս
Բրիս

Եբր. 7.
3.

Ի. Պեռ.
1. 19.

Կոչ. 2.
14.

ex nihilo coelum & terram, ac quicquid est in illis, nempe universum mundum.

Refer secundum verbum.

Ego credo semper in Iesum Christum, in Filium Dei, ex Patre unigenitum: quia est genitus ex eodem Patre longè ante omnia secula. Et est Deus æternitatum infinitarum: omnipotens, ac creator, & Dominus omnium rerum, sicut est Pater.

Commemora tertium verbum.

Ego credo Iesum Christum esse verum Deum, & verum hominem: quoniam assumpsit corpus rationale de omnium benedictâ sancta virgine Maria, virtute Spiritûs sancti; illo modo genitus est ex matre sine patre, sicut ex patre sine matre. Hebr. 7, 3.

Declara quartum verbum

Ego credo Iesum Christum, mundi lucrandi causâ, suo pretioso sanguine 1. Pet. 1, 18 liberasse nos, passum à Judæis sub Pontio Pilato, & flagellatum, coronatum 19. spinis, clavis affixum in cruce lignea, Col. 2, 14. & mortuum, demissum de cruce, ac sepultum in novo sepulchro.

Recita quintum verbum.

Ego credo Dominum nostrum Iesum
Chri-

Քս երբ մեռաւ՝ փութանալի Հոգւոյն
էջ 'ի դժոխս . 'ի տեղին ուր սբ հարքն
կային արգելեալք . իսկ մարմնոյն եղաւ
'ի գերեզմանի : Եւ յերրորդ աւուր յա
րուցեալ յաւուր կիւրակէի փառաւորա
պէս . հօր զօրութի :

Յայտնեա շնորհքոյ բան :

Պարծ.
I. 3:

Ես հաւատամ՝ զի Յս Քս յեա յարու
թէն յաւուրս քառասուն յայտնեցաւ
աշակերտաց իւրոյ՝ վս հաստատութի
և ճշմարտութեան յարութէն : զկնի
աւուրց քառասնից համբարձաւ յեր
կինս՝ 'ի վերոյքան զամ երկինս . և նստաւ
ընդ աջմէ Այ Հօր ամենակարողի . գե
րազանցեալ քան զամ դասս հրեշտակաց :
Եւ հաւասար է փառացն Հօր նոյնպէս
Տր և խնամօղ ամենեցուն ստեղծուա
ծոց :

Պարմեա շնորհքոյ բան :

Սարկ.
25. 31.

Ես հաւատամ . զի Տր մեր Յս Քս .
'ի կատարածի աշխարհիս || գալոց է յեր
կնից . մեծ և հզօր զօրութի և իշխա
նութի և փառօք Հօր դատել զմարդիկ .
|| և հատուցանել ամենեցուն ըստ գոր
ծոց : չարաց և բարեաց :

Հոսի. 2.
6.

Սեկնեա շնորհքոյ բան :

Ես հաւատամ 'ի սբ Հոգին . որ է
'ի

Christum, quando mortuus est, festinanter animâ descendisse ad inferos, in locum, ubi sancti Patres erant detenti: corpore autem positum fuisse in sepulcro, & tertio die resurrexisse, die scil. Dominico gloriose, fortem potentia.

Explica sextum verbum.

Ego credo Jesum Christum post resurrectionem dies quadraginta apparuisse Acto. 1, 3 discipulis suis, ob confirmationem & veritatem resurrectionis: post dies quadraginta ascendisse in cœlum, longè super omnes cœlos, & sedisse ad dextram Dei Patris omnipotentis, transcendentem omnes choros Angelorum, & æqualem gloriæ Patris: eodem modo Dominum ac protectorem omnium creaturarum.

Narra septimum verbum.

Ego credo, quòd Dominus noster Jesus Christus in fine mundi venturus sit Mat. 25 de cœlo, magnus & fortis virtute ac potestate, 31. gloriâ Patris judicare homines, atque retribuere omnibus secundùm opera, Rom. 2, 6. mala & bona.

Explana octavum verbum.

Ego credo in sanctum Spiritum, qui est

ի սրբոյ երրորդութեն. Էակից Հօր՝ և փա
ռակից Որդւոյ. գոյակից և բնութենա
կից երրեակ անձն երրորդութեն: ՄԾ
յաւիտենական և ՏԻ ամենեցուն. նոյ
Հայր և Որդի:

Պատեա շինեբորդն բան:

Ես հաւատամ նոյնպէս՝ զի մի է կա
թուղիկէ և առաքելական սբ եկեղեցի
հմնեալ ՚ի ՔԷ, իւր վիմին պետրոսի
առաքելոյ: Որ է ժողովարան ամ ուղղա
փառաց քրիստոնէից. որք են ՝ մկրտեալք
յանուն Հօր և Որդւոյ և Հոգւոյն սրբ
ոյ. և խոստովանին զհաւատս ՏՆ մե
բոյ ՅԷ ՔԷ ըստ հարցն սրբոց:

Մատթ. 16. 18.
Մատթ. 28. 19.

Ս ան էր անուանի իաւուղիկէ:

Աս այն սբ ասի և կաթուղիկէ. զի
ունի գլուխ զՔս. և զանդամս բազումս
զընդհանուր հաւատացեալս ՔԷ, ներ
պարունակեալ յինքեան՝ և զխորհուրդս
փրկականս: Աս այն անուանի կաթուղի
կէ. այսինքն հասարակաց պարունակող:

Ս ան էր ասի հաղորդութի սրբոց:

Ասի մասնաւորութի աղօթից՝ և բա
րեաց գործոց. որք լինին ՚ի սուրբ եկեղե
ցւոջ ըստ անձին: Քանզի՝ մի անդամս
անձին զիւրոյ գործոյ զչահաւհատու
թին պարգևէ այլոց անդամոցն. կարե
կցե

ex sancta Trinitate, ejusdem existentia
particeps cum Patre, & gloria cum Filio,
substantia & natura ejusdem consors:
tertia persona Trinitatis, Deus æternus, ac
Dominus omnium, sicut Pater, & Filius.

Narra nonum verbum.

Ego credo similiter unam esse Catholi-
cam & Apostolicam sanctam Ecclesiam,
fundatam in Christo super petram Apo- Mat. 16,
stolum Petrum: quæ est congregatio o- 18.
mnium orthodoxorum Christianorum;
qui sunt baptizati in nomine Patris, & Fi- Mat. 28,
lii, & S. sancti, ac profitentur Fidem Domi- 19.
ni nostri Jesu Christi juxta Patres sanctos.

Quare vocatur sancta, & Catholica?

Propterea Sancta vocatur, & Catholi-
ca: quia habet caput Christum, ac mem-
bra multa, universales fideles Christi,
contentos in illâ, & Sacramenta salu-
taria; ideò vocatur Catholica, h. e.
Universalia complectens.

Quare dicitur communio sanctorum?

Dicitur participatio orationum, &
bonorum operum, quæ fiunt in sancta
Ecclesia secundum personam: nam
unum membrum personæ de suo effectu
utilitatem impertitur alijs membris, auxi-
lium

Կցելով նոցին աննախանձաբար :

Ճառեա շրտաներորդ Բանն :

Ես հաւատամ, զի 'ի սբ եկեղեցւոջ է ճշմարտապէս ԹողուԹի մեղաց. միջնոր դուԹք սրբոյ խորհրդոյ խոստովանուԹենն : Չոր ընկալան մարդիկ ք' աստ տալ զհաշիւն մեղանաց իւրեանց հան դերձ զղջմամբ : Եւ ազատիլ 'ի պար տուցն յանցանաց :

Պատեա շրտասաներորդ Բանն :

Ես հաւատամ՝ զի զկնի վախճանի աշխարհիս այսորիկ՝ ամենեցուն ննջեցե լոց մարմինք յառնելոց են միաւորուԹք ընդ հոգւոց իւրեանց : ԵԹէ բարեաց՝ և եԹէ չարաց՝ ॥ առի ընդունիլ զհատուցումն իւրեանց յարդար դատաւորէն :

2. ՏԻ. 4.
8.

Ճառեա շրտասաներորդ Բանն. որ է վերջին :

Ես հաւատամ. զի բարի քրիստոս յնեալքն ॥ երԹան 'ի կեանուն յաւիտենից. որ է արքայուԹին երկնից՝ լի ամերա նուԹք : Իսկ չարքն և անհաւատքն 'ի կորուստն յաւիտենից. որ է դժոխքն. լի ամենայն ԹշուառուԹք՝ և ամենակերոյ տանջանօք :

Պատեա
25. 46.

Չին նշանակէ շինի ասէն Մ. Բն. :

Սովորուի է մարդոյ. զի զկնի հաւա նելոյ

lium ferendo illis sine invidia.

Recita decimum verbum.

Ego credo in sancta Ecclesia esse verè remissionem peccatorum , mediatione sancti Confessionis Sacramenti, quod receperunt homines hîc reddere rationem peccatorum suorum simul cum contritione, & liberari à debitis delictorum.

Narra undecimum verbum.

Ego credo post finem mundi hujus omnium dormientium corpora resurrectura esse unitione cum animabus suis, siue bonis siue malis, accipere 2. Tim. 4. 8. retributionem à justo iudice.

Refer duodecimum verbum, quod est ultimum.

Ego credo bonos Christianos ituros Mat. 25. 46. esse in vitam æternam, quæ est regnum cœlorum, plenum omnis beatitudinis: malos autem & infideles in perditionem æternam, quæ est infernus, plenus omni ærumna, & omnimodis cruciatibus.

Quid significat vox Amen?

Utitur eâ homo, quando post assensum

B

sum

Նեւոյ իրին՝ և ընդունելոյ՝ ասէ զբառս
զայս՝ որ նշանակէ . եղիցի . կամ այո :

ԳԼՈՒԽ ԵՐՐՈՐԴ
Վասն

ՏԵՐՈՒՆԵԿԱՆՆԵՆ ԸՆԴՈՒՅՑ

Պատիւս շահար մը որ յերկինս :

Այո՞ գիտեմ :

Ու է ասացեալ զաղօթնս զայս :

ՏՐՆ մեր Յս Բս է ասացեալ . վասն
որոյ՝ և աղօթք Տրուելի զսա անուանեմք :

Սակս որոյ ամ քրիստոնեոյ պարտական
է ուսանիլ . ընդ նմին և զհաւատամքն . և
զող ջոյն քեզ Մարիամն :

Որդէս աս Տրուելի աղօթքն :

ՍԵԷ
6. 9. և
այլ

Հայր մեր որ յերկինս ես : սուրբ եղիցի
անուն քո : եկեսցի արքայութի քո : եղի
ցին կամք քո որպէս յերկինս և յերկրի :
զհաց մեր հանապազորդ տուր մեզ այս
օր : և թող մեզ զպարտիս մեր : ոպ և մեք
թողումք մերոց պարտապանաց : և մի տա
նիր զմեզ 'ի փորձութիւն , այլ փրկեա
զմեզ 'ի չարէ :

Օրհն ծանոցանելն մոյ աղօթքս այսոքի .
ասա կարճիկարճոյ :

Ամենայն ինչ՝ որ մեզ հարկաւոր է՝
եթէ

sum rei, & receptum profert dictionem hanc, quæ significat: verè fiat, vel, Ita sit.

CAPVT TERTIUM

de

DOMINICA ORATIONE.

Scisne PATER NOSTER, qui es in calis?
Ita, Scio.

Quis dixit Orationem hanc?

Dominus noster Iesus Christus dixit: quapropter & Orationem Dominicam hanc vocamus; quâ discendâ omnes Christiani necesse habent, cum Fide Apostolorum, & Salutatione Mariæ.

Quomodo dicitur Dominica Oratio?

Pater noster, qui in cœlis es, sanctum Mat. 6, 9. &c.
sit nomen tuum. Veniat regnum tuum.
Fiat voluntas tua, sicut in cœlo, & in terra. Panem nostrum quotidianum da nobis hodiè. Et remitte nobis debita nostra, sicut & nos remittimus nostris debitoribus. Et ne inducas nos in tentationem: sed libera nos à malo.

Quid indicat nobis Oratio hæc, dic brevissime?

Omne id, quodcunque nobis necessarium

ուանդն՝ և ոչ ամփոփել ՚ի մէնջ սուկս անար
 ժանու թե մերոյ : Ա եցեր ուրդն և թող
 մեզ զպարտիս մեր՝ իսկ և մեք թողումք
 մերոց պարտապանաց : Որով խնդրեմք
 յԱստուծոյ յանցանաց մերոց՝ և սղալա
 նաց զներու մն, և զթողութի. բայց և
 մեք պարտիմք մերոց յանցաւորացն թո
 ջուլ. քանզի եթէ ոչ թողումք մեք մե
 թոց յանցաւորացն. և ոչ ԱՃ զմերն թո
 ջուլ : Եթե ներորդն. մի տանիր զմեզ
 ՚ի փորձութի. այլ փրկեա զմեզ ՚ի չարէ.
 Որով ուսուցանէ զմեզ. ոչ միայն զայս
 աղօթել՝ մի տանիր զմեզ ՚ի փորձութի.
 այլ և զայն. եթէ փրկեա ՚ի չարէ : տես՝
 զի առաջնութի մտղթեմք՝ ոչ արկանել
 զմեզ ՚ի փորձութի. իսկ երկրորդիւն
 վերաբերել զմեզ ՚ի փորձութէն նե
 թում գոմք :

Գիտես շողջոյն չեչ Մարիամն :

Այո գիտեմ :

Ի՞նչ չի տեսից :

Ողջոյն քեզ մարիամ լի շնորհօք՝ ՏԻ
 քնդ քեզ օրհնեալ ես դու ՚ի կանայս. և
 օրհնեալ է պտուղ որովայնի քոյ Յս
 սք Մարիամ մայր Աստուծոյ՝ բարե
 խօսեա վասն մեր մեղաւորացս. այժմ և
 ՚ի ժամու մահու մերում. ամէն :

Որոյ

tertius, neque auferre à nobis propter indignitatem nostram. Sextum: Et dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus nostris debitoribus. Quò petimus à Deo nostrorum delictorum & erratorum veniam ac remissionem. Verùm & nos debemus in nos delinquentibus dimittere: nisi enim nos dimittimus nostris delinquentibus, neque Deus nobis dimittit. Septimum: Ne inducas nos in tentationem, sed libera nos à malo. Quò docet nos non solum hoc orare: Ne inducas nos in tentationem; verùm & illud: sed libera nos à malo. Vide quòd primò petimus non projicere nos in tentationem: sed secundò erigere nos à tentatione, in quâ sumus.

Scisne Salutationem Mariae?

Imò scio.

Recita ut percipiam?

Salus tibi, Maria, plena gratiâ, Dominus tecum: benedicta es tu in mulieribus, & benedictus est fructus ventris tui, JESUS. Sancta Maria, mater Dei, intercede pro nobis peccatoribus, nunc & in horâ mortis nostræ. Amen.

Luc. 1, 28.
& 42.

Որոյ են ասացեալք Բանիս այսոսիկ :

Մասն ինչ սորա գաբրիէի Հրեշտա
կապետն է ասացեալ 'ի ժամու աւե
տեացն : Մասն ինչ եղևտաբեթ է ասա
ցեալ 'ի ժամու յորովայնէ յորովայն
երկրպագուէն : և զՄասն ինչ եկեղե
ցի է սահմանեալ. որ է աղօթք առ սրբ
քուհի Աստուծածածինն :

Ս ասն էր ասեմք զսչԼոյն զեւ Մարիտն.

չկնի հացք մեր որ յերկնսն :

Ասանդի երանուհի կոյսն առաւել
համարձակուեթն ունի առ իւր միածին
որդին. նաև քաղցրագուեթ է 'ի վերայ
հօտի որդւոյն իւրոյ. նաև Տր մեր մաղ
թանաց նորա յաւէտ ունկնդիր լինի.
վն այնորիկ զկնի անբունականաց աղօթից
զնա յաւէտ միջնորդ և բարեխօս արկա
նեմք 'ի ձեռն աղօթիցս այսոցիկ. վասն
որոյ ամ քրիստոնէի զսա պարտ է ուսա
նել և հանապազօր ասել :

Ը աչ ոտրքս պարտ է աղօթել թէ ոչ :

Պարտ է աղօթել առ ամենեսեանս
սբս. և զնոս միջնորդս առնուլ 'ի ժամու
աղօթից. նաև յաւէտ առ մեր պահա
պան հրեշտակն. որոյ եմք յանձնեալք :

Quis dixit hæc verba?

Partem quandam horum Gabriel Archangelus dixit tempore annunciationis: partem Elisabeth dixit tempore de ventre in ventrem adorationis: & partem quandam Ecclesia definivit, quæ est oratio ad sanctam Dei genitricem.

*Quare dicimus salutationem Mariæ post
PATER NOSTER, qui es in cælis?*

Quoniam beata Virgo magis libertatem loquendi habet apud suum unigenitum Filium: nec non dulcis misericors est super gregem Filij sui; atque Dominus noster petitiones ejus auribus percipit. Propterea post Dominicam Orationem, illam semper mediatricem & advocatam constituimus virtute Orationis hujus. Ideò cuilibet Christiano convenit hanc discere, & omni die recitare.

Ad alios sanctos expedit orare, aut non?

Expedit orare ad omnes Sanctos, & illos mediatores recipere tempore orationis: necnon ad Angelum nostrum custodem, cui sumus commendati.

Գլուխ Չորրորդ

վասն

Տ Լ Ս Լ Ն Յ Ի Լ Ն Ի Յ Օ Բ Ի Ն Լ Յ Ն

Բանիք են օրինացն բանի. զորս ԼՃ էր. եւ
կամ իջեալն որոյ էր զնոսս ԼՃ:

Լէց
2.

այլ

Եօհա. I:

Տասն են բանք օրինացն Աստուծոյ,
և ՚ի ձեռն Մօսէսի ետ ՚ի լեառն սինայի:

Լ. սա այժմ միշտովո՞ւնէ՛ ՚ի Գիտացից:

Առաջինն. Ես եմ՝ ՏՐ ԱՃ. քո. և մի
եղիցի քեզ այլ ԱՃ բաց յինէն. և մի դի
ցես զանուէն Աստուծոյ քոյ ՚ի վերայ սնո
տեաց:

Երկրորդն. Մի արասցես քեզ կուռս
բստ սմի նմանութե. յերկինս ՚ի վեր. և
յերկեր ՚ի խոնարհ:

Երրորդն. յիշեա՛ զի սրբեսցես զօր
շաբաթուն:

Չորրորդն. յգատուէ ես զհայր քո՝ և ըզ
մայր քո:

Հինգերորդն. Մի սպանաներ:

Վեցերորդն. Մի շնար:

Եօթներորդն. Մի գողանար:

Ութներորդն. Մի սուտ վկայեր զըն
կերէ քու մէջ:

Իննե

CAPUT QUARTUM

de

D E C E M V E R B I S

(S. PRÆCEPTIS) LEGIS.

*Quot sunt Legis verba, quae Deus dedit?**Vel per quem dedit illa Deus?*Decem sunt verba Legis Dei, & per Exod. 20
Mosen dedit in monte Sina. 2. &c.Joh 1, 17*Dic nunc singulatim, ut sciam?*Primum est: Ego sum Dominus
Deus tuus, & ne sit tibi alius Deus præ-
ter me. neque ponas (S. assumes) no-
men Dei tui super vana.Secundum: Ne facias tibi idolum
juxta omnem similitudinem, in caelo
furfum, & in terra deorsum.Tertium: Memento sanctificare
diem Sabbathi.Quartum: Honora patrem tuum,
& matrem tuam.

Quintum: Ne occidas.

Sextum: Ne moeheris.

Septimum: Ne fureris.

Octavum: Ne falsum testeris de
proximo tuo.

B 6

Nonum:

Իններորդէն . Մի երդնուր սուտ
յանուն Տեառն Աստուծոյ քոյ :

Տասներորդէն . Մի ցանկար կնոջ
ընկերի քոյ . և մի տան նորա . և մի ամ
իրաց որք նորա իցեն :

Մէկնէա ինչ շտատ այժմ ըստ կարգի :

Առաջներորդ պատգամն ուսուցա
նէ մեզ՝ ճանաչել զԱստուծո՛ւմ որ է մեր
արարիչ . և բացի նմանէ զայլոք ոչ ճանա
չել . զի է ընդդէմ Աստուծոյ արարչի :

Երկրորդն ուսուցանէ մեզ՝ ոչ առնել
կուռս գրօշեալս ըստ ամի նմանութե .
Թէ յերկինս ըստ կերպի աստեղաց . և
Թէ յերկրի ըստ ամի կերպի . և նմանու
թե . զի է կուսպաշտութի :

Երրորդն ուսուցանէ մեզ՝ զօր կիւրա
կէին պատուել՝ պարագելով միայն ՚ի
գործս Աճայինո՛ւմ և ՚ի հոգևորս . իբաց
կալ ՚ի մարմնաւոր գործոյ . և ոչ ըստ
այլոց աւուրցն գործել՝ այլ զօրս զայս
Տեառն նո՛ւիրել :

Չորրորդն ուսուցանէ մեզ՝ պատու
ել զճնօղս կատարելապէս . և ըստ ամի
կերպի մեծարել . և ոչ նեղել զնոսա՛ և մի
իւրք իրօք : վնորոյ որք նեղեն զճնօղս
իւրեանց՝ նոցա մահու սպառնայ :

Հինգերորդն ուսուցանէ . մի լինիլ
ձեռն

Nonum: Ne perjures in nomine Domini Dei tui.

Decimum: Ne concupiscas uxorem proximi tui, neque domum ejus, neque omnia, quæ illius sint.

Explica mihi hæc nunc secundum ordinem?

Primum præceptum docet nos cognoscere Deum, qui est noster conditor, & præter illum alios non cognoscere: quoniam est contra Deum creatorem.

Secundum docet nos non facere idola sculptilia juxta omnem similitudinem, sive in coelo secundum formam stellarum, sive in terrâ secundum omnem formam & similitudinem: quia est idololatria.

Tertium docet nos diem Dominicum venerari, vacando solum operibus divinis & Spiritualibus: abstinere à corporali opere, neque juxta alios dies operari, sed diem hunc Domino consecrare.

Quartum docet nos honorare parentes perfectè, & juxta omnem modum magnificare: neque coangustare illos, ne quidem ullis in rebus. Quapropter qui affligunt genitores suos, morte comminantur.

Quintum docet non esse manibus
B 7 magnis

Ճեռներէց ի վր ընկերին անիրաւութիւն
 զի մարդ ոչ է իշխան մահու և կենաց .
 այլ Աճ որ է արարիչ . վժ որոյ և զիշխա
 նութի ունի մահու :

Ա եցերորդն ուսուցանէ՝ ոչ շնար
 այսինքն , ընդ որում որ ոչ է պատկեալ
 խորհրդով եկեղեցւոյ՝ իբացկալ ՚ի նմա
 նէ . զի մի ապականեսցի խորհուրդ եկե
 ղեցւոյ :

Եօթներորդն ուսուցանէ՝ . ոչ յափշ
 տակել զինչս ընկերին . թէ յայտնի՝ և
 թէ ծածուկ . զի մի պարտական լիցի
 նմա յաւուրն դատաստանի :

Ութերորդն ուսուցանէ՝ ոչ վկայել
 այնմիկ . որոյ ոչ է տեղեակ . զի է սուտ
 վկայութի . քանզի ամ՝ որ ոչ է եղեալ
 սուտ է . որ վկայէ սուտ . զոչէ է վկայէ .
 վժ որոյ ի ներքոյ դատապարտութե է :

Իններորդն ուսուցանէ՝ ոչ երդնուլ
 սուտ . զայս և Տրն մեր Յիսուս Քրիս
 տոս արգելեաց ասելով . ամենեին ոչ երդ
 նուլ . զի ՚ի սմանէ ևս բազում վնասք
 յառաջգան . և խարդախութիւնք ընդ
 իրեարս :

Տասներորդն ուսուցանէ մեզ՝ զմերն
 մեզ բաւական համարիլ՝ և ոչ արկանել
 զաչս ՚ի ստացուածս ընկերին . առ իբաց
 հա

Սաբէ .
 5՝ 34՝

Եբր .
 13՝ 5՝

magnis contra proximum iniquitate: quia homo non est princeps mortis & vitæ, sed Deus qui est conditor; ideò & potestatem habet mortis.

Sextum docet non adulterare, hoc est, cum quâ aliquis non est matrimonio junctus Sacramento Ecclesiæ, abstinere inde, ne corrumpatur Sacramentum Ecclesiæ.

Septimum docet non rapere quicquam proximi, sive manifestò sive secretò, ut ne debitor fiat illi in die judicij.

Octavum docet non testari illud, ejus quis est inscius: quoniam est falsum testimonium; nam quicquid non est factum, mendacium est. Qui testatur falsum, de nihilo testatur: quapropter sub condemnatione est.

Nonum docet non perjurare: hoc & Dominus noster Jesus Christus prohibuit, dicendo: Omninò non jurare. *Mat. 5, 34.* Quia ab hoc quoque multa damna promanant, & doli mutui.

Decimum docet nos existimare, non *Heb. 13, 2.* strum nobis sufficere, neque conicere oculos in possessiones proximi, illasque ipsi

հանել զնա 'ի նմանէ . որ է խկապէս
զրկանք :

Գլուխ հինգերորդ .

յաղագոս

Ե Օ Թ Մ Ե Յ Խ Ո Ր Տ Ր Դ Ո Յ
Ե Կ Ե Գ Ե Յ Ի Ո Յ :

Քանիք են խորհարդք եկեղեցաց . իսմ շինչ .
զօրութիս ունին :

Եօթն են խորհուրդք . և ամենեքեան
են հնարք ընդդէմ մեղաց . և ընձեռողք
չնորհաց . այսինքն Առաջինն՝ Մկրտու
թին : Երկրորդն՝ Իրոշմն : Երրորդն
Հաղորդութին : Չորրորդն՝ Ապաշխա
րութին : Հինգերորդն . Պատկն : Աւց
երորդն կարգ Քահանայուէն : Եօթն
երորդն Աերջին օծումն :

Կամի՛ շի մինեացես համառօտիս :

Մկրտութին է հնարք ընդդէմ սկզբնա
կան մեղաց . որով ազատիմք 'ի մեղացն
ադամայ . որ սկզբնական ասի . և լինիմք
որդեք Ա՛Յ՝ շնորհօք Տ՛ն մերոյ Յիսուսի
Քրիստոսի :

Օծումն որ է դրոշմն . շնորհէ վերս
տին մեզ զօծումն Աստուծային . զոր
կարոյս

41

ipsi eripere: id quod est propriè defraudatio.

CAPUT QUINTUM
de
SEPTEM SACRAMENTIS
ECCLESIAE.

*Quot sunt sacramenta Ecclesiae?
Aut quam virtutem habent?*

Septem sunt Sacramenta, & omnia sunt virtutes (s. remedia) contra peccata, & de gratiâ tractant, qualia sunt: 1. Baptismus. 2. Chrisma. 3. Eucharistia. 4. Pœnitentia. 5. Matrimonium. 6. Ordo Sacerdotij. 7. Extrema Unctio.

Cupio ut explices brevibus?

Baptismus est virtus (s. efficacia) contraria originali peccato, quô liberamur à peccato Adami, quod originale dicitur, & sumus filij Dei gratiâ Domini nostri Jesu Christi.

Unctio, quæ est Chrisma, donat de-
nuò nobis unctionem divinam, quam
amiserit

կորոյս հինն ադամ 'ի գրախտին. յորմէ
օժմանէ զօրանամք 'ի հաւատո ՏՆ ՅԵ:

Իսկ հաղորդուին կերակրէ զմեզ. և
զօրացուցանէ. նաև է սպեղանի վերաց
մերոց. և հնարք ընդդէմ վերացն մեղաց
ներգործականաց:

Իսկ խոստովանուին է հնար ընդ
դէմ ներգործականաց մեղաց. զի որ
քան սատանայ զմեզ գթեցուցէ 'ի մեղս.
մեք ևս այտու խորհրդով դարձցուք
և զղջացուք. և զնոյն խոստովանու
թիք 'ի մէնջ իբաց թօթափեսցուք. սակս
օրոց բազմիցս կրկնից կարող է:

Իսկ Պսակն է հնար ընդդէմ շնու
թեան. զի որքան ոչ է պսակ առն և
կնոջ՝ մերձաւորութի նոցին շնութի է
համարեալ. իսկ պսակաւն բառնի շնու
թին 'ի միջոյ. և լինի ամուսնութի պա
տուհական ըստ խրատու սրբոյն Պօղոսի:

Իսկ Քահանայուին է հնար ընդ
դէմ իշխանութեն սատանայի. և զօրու
թի Աճագործութեան. զի զիշխանու
թին զայն՝ զոր կորոյս ադամ 'ի գրախ
տին հնազանդելով սատանայի. վերստին
շնորհեաց մեզ Քո մարդանալովն և կոր
ծանելովն զսատանայ:

Իսկ Աւերջին օժումն ազատէ զմեզ 'ի
հոռէ

43
amisit vetus Adam in paradiso, à quâ uncti-
one corroboramur in fide Domini Jesu.

Sed Eucharistia alit nos, & corroborat,
nec non est emplastrum vulnerum nostro-
rum, ac potentia contra vulnera peccati
actualis.

Confessio autem est remedium con-
tra actualè peccatum: quia quantum Sata-
nas nos cadere faciet (s. projiciet) in pec-
cata: nos quoque hoc Sacramentò rever-
temur contriti, illumque Confessione à
nobis procul dispellemus; propterea sæ-
pè reiterari potest.

At Matrimonium valet contra forni-
cationem: quia quantum non est matri-
monium viri & foeminae, appropinqua-
tio illorum fornicatio est existimata. Ve-
rùm matrimoniò tollitur fornicatio de
medio, & fit conjugium honorabile, jux-
ta disciplinam sancti Pauli.

Heb. 13. 4

Sed Sacerdotium est efficacia, contra-
ria potestati Satanæ, & virtus divinæ
operationis, quia potestatem illam,
quam amisit Adam in paradiso obediendo
Satanæ, denuò donavit nobis Chri-
stus homo factus in perditionem Satanæ.

Extrema autem Unctio liberat nos à
pecca-

44
 փոշետեսակ՝ և ՚ի ներելի մեղաց . որով
 և զառողջութի ընդունիմք հողւոյ և
 մարմնոյ . և արժանանամք ՄՃայնոյ շնոր
 հի: նաև հնար է ընդդէմ մեղաց մոռացե
 լոց՝ և զօրութիւն ընդդէմ սատանայի
 ՚ի վերջնում ժամանակի:

Գլուխ վեցերորդ

յաղագս

ՄՃ Ե. Յ. Ն. ՈՅ Ե. Ո. Ե. Վ. Ի
 Ն. Ո. Ի. Թ. Ե. Ե. Ն. Յ:

Որտե՞ր էն ՄՃայնո՞ւ առաքինութի՞նք
 երեք, այսինքն. հաւատ. Յոյս. Սէր:

Վ. Կորն.
 13. 13.

Չիարք էն ապա ՄՃայնո՞ւ առաքին
 նութիւնք:

Չի հաւատովն հաւատամք յՄՃ. և
 ճանաչեմք զնա ամենազօր և ստեղծիչ
 լեալ: Յուսով ակնունիմք ողորմութե
 նորա, և նախախնամութե. զի յոյս է
 ստոյգ ակնկալուի կենացն յաւիտենից:
 Եւ ՚ի սոցունց յառաջագայի սէրն, որով
 և սիրեմք զնա վասն բարերարութեան
 նորին:

Որտե՞ր էն զօրութիւնք. որք շարժեն շոյան՝
 Չորք: Սորագիտութի: Ճշմարտուի:
 բարե

peccatis minutis, (propr. pulveris speciem referentibus,) & veniali peccato, quô & sanitatem recipimus animæ & corporis, & efficimur digni divinâ gratiâ: necnon remedium est contra peccata oblivioni tradita, & virtus contraria Satanæ in ultimo tempore.

CAPUT SEXTUM

de

DIVINIS VIRTUTIBUS.

Quot sunt divina Virtutes?

Tres sunt: Fides, Spes, Charitas.

v. Cor.
13. 13.

Quomodo sunt illæ divina Virtutes?

Quia Fide credimus in Deum, & agnoscimus illum omnium fortissimum, & Creatorem existentem. Spe exspectamus misericordiam illius, atque providentiam: quia spes est vera exspectatio vitæ æternæ; & ab hisce promanat Charitas, quâ & diligimus illum ob beneficentiam suam.

Quot sunt Virtutes, quæ movent Spem?

Quatuor: Prudentia, Veritas, Bona
ordina-

Բարեկարգութիւն. և Զօրութիւն:

Ս ան էրէն շարժութիւն յոսոյ:

Ս անգի են գլուխք՝ և աղբիւրք
ամենից բարեաց գործոց:

Որանք են պարգևս հոգոյն սրբոց:

Ս անգի
ԹԻՄ. 2. 3.

Եօթն. այսինքն, Իմաստութիւն,
Հանձար. Խորհուրդ. Զօրութիւն.
Գիտութիւն. Մաշակութիւն. և
Երկիւղ Աստուծոյ:

Քանիք են գործք ողորմութիւն. որք ՚ի յիշատակ
գան, յառաջի դատաստանի:

Ս անգի
25. 35. և
այլ:

Եօթն. այսինքն. Կերակրել զքաղ
ցեալս. Արբուցանել զծարաւեալս:
Զգեցուցանել զմերկս: Ժողովել զօ
տարս: Տեսանել զհիւանդս: Այստ
նել բանտելոց: Թաղել զմեռեալս:

Այսորիկ են գործք մարմնաւոր ողոր
մութիւն:

Դոն և գործք հոգեւոր ողորմութիւն. շորս
պարտիս ասել:

Այո՛կան այլևս եօթն գործք հոգեւոր
ողորմութիւն Այսինքն. Խրատել զերկ
միտան: Առաջնորդել ագիտաց: Կըշ
տամբել զմեղսասէրս: Մխիթարել զարբ
տմեալս: Թողուլ զպարտս: Յանձնառ
նուլ զվիշտս: Աղաչել զԱՏ վն կենդա
նեաց և մեռելոց. և վն մեղաց:

Գլուխ

47

ordinatio (s. Temperantia,) & Fortitudo.

Quare vocantur motiones Spei?

Quoniam sunt capita, & fontes omnium bonorum operum.

Quos sunt Dona Spiritus Sancti?

Septem sunt: Sapientia, Intelligencia, Consilium, Fortitudo, Scientia, Pietas, & Timor Dei. Jes. i. 1, 2, 3

Quot sunt opera Misericordiae, quae commemorantur in die iudicii?

Septem sunt: Cibare esurientes. Potum dare sitientibus. Vestire nudos. Mat. 25, 35. &c.
Colligere peregrinos. Visitare aegrotos. Visitare in carcere detentos. Sepelire mortuos.

Hæc sunt opera Corporalis Misericordiae.

Sunt ne & opera Spiritualis Misericordiae, quae dicere tibi expedit?

Ita, sunt alia septem opera Spiritualis Misericordiae, nempe Admonere dubitantes. Ducere ignorantes. Increpare peccatorum amantes. Consolari mœstos. Dimittere debita. Tolerare afflictiones. Deprecari Deum pro vivis & mortuis, ac pro peccatis.

Գլուխ եօթներորդ

Վասն

Ս Կ Օ Բ Ն Լ Կ Լ Ն Լ Յ Ե Ի
Ն Ե Բ Գ Ո Ր Ծ Լ Կ Լ Ն Լ Յ
Ս Ե Գ Լ Յ :

Որպանք էն աղգք մեղաց :

Երկու . այսինքն Սկզբնական . և
Ներգործական : Իսկ ներգործականն
յերիս բաժանի . այսինքն . Փոշտեսակ .
Ներելի : և Մահացու : և Բարձեալ
յերիս բաժանի . Խորհրդով . Բանիւ .
և Գործով :

Օ իբրք է Բղին Սկզբնական :

Սկզբնական մեղք է . զոր 'ի նախահօ
րէն մերմէ սերեալ ունիմք ամենեքեան .
որ ջնջի մկրտութի սրբոյ աւազա
նին . զորս ասացաք յառաջ . վն այսորիկ
ասահասարակապէս առ ամենեսեան բե
րի ոչ առաւել և ոչ նոճազ , այլ միապէս :
վասն որոյ և մկրտութեն շնորհ միապէս
առ ամենեսեան տարածանի . և մաքրի
զմեզ 'ի մեղաց անտի :

() իբրք էն և ներգործական մեղքն :

Ներգործական մեղք է . որ ոչ առհա
սարակաբար տարածանի առ ամենեսեան .
այլ առ այն միայն . որ գործէ զմեզս . վն
որոյ

CAPVT SEPTIMVM

de

O R I G I N A L I,
E T A C T U A L I
P E C C A T O.

Quot sunt genera peccatorum?

Duo sunt, Originale, & Actuale. sed Actuale in tria dividitur, nempe in Minutum, (propr. pulveris speciei simile,) Veniale, & Mortale. Ac iterum in tria dividitur, quæ fiunt Consilio, Verbo, & Opere.

Quodnam est peccatum Originale?

Originale peccatum est, quod à primo Parente nostro generatum habemus omnes, quod deletur baptismo sancti lavacri, quod diximus suprâ. Ideò communiter ad omnes affertur, (s. propagatur,) non magis neque minùs, sed æqualiter; ac propterea baptismi gratia æqualiter ad omnes extenditur, & purgat nos à peccatis illinc.

Quodnam est Actuale peccatum?

Actuale peccatum est, quod non communiter extenditur ad omnes, sed ad illum solùm, qui operatur peccatum.

որոյ և խոստովանութիւն թողուծիւն
այնմ միայն լինի. որ զղ ջայ. և խոստո
վանի. իսկ այնք՝ որք ոչ զղ ջան՝ և ոչ խոս
տովանին. ոչ առնուն զթողուծի մեղաց:
Սակա այնորիկ խոստովանութիւն ի բազ
միցս է սահմանեալ ՚ի Տէ Զէ: քանզի
բազմիցս մեղանչեմք. վասն որոյ բազ
միցս պարտիմք զղ ջալ և խոստովանիլ:
Իսկ մկրտութիւնն մի անգամ լինի. քան
զի՝ սկզբնական մեղքն մի է՝ և ոչ բազ
միցս կրկնի:

Ար է յահաւաթի մեղքն:

Մահուցաթի մեղք է. որ հակառակ
կայ սիրոյն Աստուծոյ. և յետս ընկե՛նու
զհոգին ՚ի գթութենէն Աստուծոյ. և
պարտական առնէ յաւիտենականաց
տանջանացն:

Ար է ներելի մեղքն:

Ներելի մեղք է. որ ոչ կայ հակա
ռակ սիրոյն Աստուծոյ. և ոչ յետս ընկե
նու զհոգին ՚ի գթութենէն Աստուծոյ:
և ոչ է պարտական յաւիտենականաց
տանջանացն. բայց ոչ է հաճոյ Ա. Յ.
որև ոչ է կամաւն Ա. Յ. և սրկասեցուցա
նէ զաարփումն սիրոյն. վս այն պարտ է
յայտ կեանս քաւել. քան թէ երթալ
՚ի քաւարանն. որ է այն կեանքն:

51

Quapropter & confessione remissio illi tantum fit, qui contritus confitetur: illi verò, qui non conteruntur, neque confitentur, non accipiunt remissionem peccatorum. Idcirco confessio multoties est ordinata à Domino Jesu: sæpè enim peccamus; ideò sæpè obligamur cordis dolore conteri, & confiteri. Baptismus autem semel fit: etenim Originale peccatum unum est, neque sæpius reïteratur.

Quodnam est Mortale peccatum?

Mortale peccatum est, quod resistit charitati Dei, & retrorsum projicit animam à miseratione Dei, ac reum facit æternorum cruciatuum.

Quodnam est Veniale peccatum?

Veniale peccatum est, quod non resistit charitati Dei, neque retrorsum projicit animam à miseratione Dei, nec est reum æternorum cruciatuum: verum non placet Deo, neque est voluntate Dei, & diminuit desiderium charitatis; quapropter expedit in hac vita expiare, quàm ire in Purgatorium, quod est illa vita.

Որքանիս էն մտքս գլխաւորս. որք էն սկզբունիս
 ամենից մտայ: Որք եւ մահաւազութիս ասին:
 Եօթն' էն' այսինքն. Հպարտութի,
 Մախանձ. Բարկութիւն. Ազահու
 Թիւն. Ծուլութի. Որկրամոլութի.
 Բղջախոհութի:

Քանիս էն մտքս ընդդէմ' Հոգւոյն սրբոյ:
 Աեց. այսինքն: Յուսահատութի' ի կե
 նացն յաւիտենականաց: Ինքնահաճու
 Թի: Կամապաշտութի: Ընդդիմանալ
 ճշմարտութե: Մախանձ պատուոյ:
 Իմեղս մեռանիլ. կամ Անզղջութի:
 Քանիս էն մտք' որք մշտ խնդրեն զվրէժս
 յ'սրո-ծոյ:

Չորս. այսինքն. Անմեղ սպանութիւն:
 Արուազհատութի: Չրկանք աղքատաց:
 Հատանել զվարձս մշակաց: չորքս այսո
 ք իկ էն սարսափելիք:

Գլուխ Ութերորդ

յաղագս

Բ. Ռ. Ը. Ք. Ի. Ե. Ո. Թ. Ե. Ը. Ե. Յ.

Քանիս էն անասինո-ւրէս գլխաւորս
 ընդդէմ' սոցս:

Դարձեալ Եօթն' էն: այսինքն.
 Խոնարհութի ընդդէմ' Հպարտութե: Բարե
 Հաճու

Quot sunt peccata capitalia, quæ sunt principia omnium peccatorum, quæ & mortalia dicuntur?

Septem sunt hæc ipsa: Superbia. Invidia. Ira. Avaritia. Acedia. Gula. Libido.

Quot sunt peccata contra Spiritum sanctum?

Sex illa sunt: Desperatio de vita æterna. complacentia de seipso. Voluntatis adoratio. Impugnatio veritatis. Invidia honoris (sc. proximi.) In peccatis mori, vel sine contritione.

Quot sunt peccata, quæ semper postulant vindictam a Deo?

Quatuor, quæ sunt: Innocens homicidium. Masculorum cognitio. Oppressio pauperum. Defraudatio mercedis operariorum. Quatuor hæc sunt formidanda.

CAPUT OCTAVUM

de

V I R T U T I B U S.

Quot sunt Virtutes principales contrariae hisce?

Iterum Septem sunt, nempe Humilitas, contraria superbiæ. Beneyolentia,

Հաճութիւն ընդդէմ նախանձու :
 Հեզութիւն ընդդէմ բարկութեան :
 Աւատաստութի ընդդէմ ագահութե :
 Արիութիւն ընդդէմ ծուլութե : Պահացո
 ղութիւն ընդդէմ Որկրամոլութե : Ողջա
 խոհութիւն ընդդէմ բղջախոհութե :

Քանիք եւ ահացոցիչ մարդկան՝ ջորս խոր
 հելով ՚ի մեղաց գաղափրի :

Զորք. այսինքն : Առաջինն՝ մահն :
 Երկրորդն՝ Ահեղ դատաստանն : Եր
 րորդն՝ Դժոխքն ահագինն : Զրրորդն՝
 Արքայութիւն անձառ :

Որով ՚ի բնից մարդ գահել չենն ՚ի սէրն Լ. Ե.
 Այսորիւք. զի ասացէ զաղօթս Աս
 տուածամօրն. և միշտ խորհեցի զհնգե
 տասան յանձնառիկ տնօրէնութիան
 Քի. և զնոցին աղօթան. և զկեանս
 Տն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի :

Գլուխ Իններորդ
 յաղագս

Դ Ի Տ Ե Ի Ո Ր Ո Ի Թ Ե Ը Ե
 Ո Գ Բ Ո Յ Ե Ք Ե Օ
 Ս Ը Բ Ի Ը Ս Ի Ե

Որք եւ հեգեղասան տնօրէնութիւնն
 Հինգ ուրախութեան եւն. այս
 Ինքն.

contraria Invidiæ. Mansuetudo, contraria Iræ. Liberalitas, contraria Avaritiæ. Diligentia, contraria Acediæ. Temperantia, contraria Gulæ. Castitas, contraria Libidini.

Quot sunt terrorem incutientia hominibus, que meditando à peccatis desistunt?

Quatuor sunt hæc ipsa: Primum, Mors. Secundum, Judicium formidabile. Tertium, Infernus terribilissimus. Quartum, Regnum ineffabile.

Quibus poterit homo conservare seipsum in Charitate Dei?

Hiscæ, ut recitet Orationem Dei genitricis, & semper meditetur quindecim commendationes mysteriorum (s. dispensationum) Christi, illorumque preces, atque vitam Domini nostri Jesu Christi.

C A P U T N O N U M

de

S E D U L A A T T E N T I O N E A V E M A R I A.

Quanam sunt quindecim illa Mysteria?

Quinque sunt ad gaudium pertinentia:

ինքն. Առաջին Աւետիքն: Երկրորդն Ողջոյն Եղ'եսաբեթի: Երրորդն Տնոււոյն Տն: Չորրորդն Ընծայիլն 'ի տաճարին: Հինգերորդն Տրամաբանելն Յի ընդ վարդապետացն երկոտասանամեայ:

Հինգ ևս այլ տրամութե: Առաջինն՝ Աղօթելն 'ի պարտիզին: Երկրորդն. Չաղիլն: Երրորդն՝ Փշօլ պսակիլն: Չորրորդն՝ Բառնայն խաչին: Հինգերորդն. Մեռանիլն փրկչին 'ի խաչին. և Թաղիլն:

Հինգ ևս Փառաւորութե վերջին: Առաջինն Յարութին Տն: Երկրորդն Համբարձումն: Երրորդն Գալուստ Հոգւոյն սրբոյ: Չորրորդն՝ Աերափոխումն Ածածնի: Հինգերորդն՝ Թագիւ պսակումն նորին:

Գլուխ Տասներորդ'

ՅԵՂ ԵՂ Ս ԳԵ ՏՈՒ Ի ԲԵ
Ե Ե Զ Ե Ի Ի Ե Ե Ե Ե Ե
Ե ՈՒ Թ Ե Բ Ե Զ Ս Բ
Բ Ա Յ Ե Ի Ե Տ Ե Բ
Ե Ի Ե Ե Ի Ս Ե
Ս Ե Ե Զ ՏՈՒ Բ Յ

Ստորին.
22: 37. ևս
այլ
Ստորի 12
30. 31.

Բանիս են պարտախրանիս ասեղսաբանականս:
Երկու: Առաջինն Սերեցեա զՏն
Աստուծ

nempe Primum, Annunciatio. Secundum, Salutatio Elisabeth. Tertium, Nativitas Domini. Quartum, Oblatio in templo. Quintum, Disputatio Jesu cum Doctoribus, duodecim annos nati.

Quinque etiam alia ad dolorem pertinent: Primum, Oratio in horto. Secundum, Flagellatio. Tertium, Spinea Coronatio. Quartum, Gestatio Crucis. Quintum, Mors Redemptoris in Cruce, & Sepultura.

Quinque & ad gloriam pertinentia sunt ultima: Primum, Resurrectio Domini. Secundum, Ascensio. Tertium, Adventus Spiritus sancti. Quartum, Assumptio Dei Genitricis. Quintum, Coronatio illius.

CAPUT DECIMUM
de
MANDATIS, ET NOVEM
BEATITUDINIBUS
SANCTI EVANGELII,
ET PARTIBUS
ANIMÆ.

Quot sunt mandata Evangelica?

Duo: Primum, Diliges Dominum

C 5

Deum

Matth 22,

37. &c.

Marc. 12,

30, 31.

Աստուճած քո՝ յամ սրտէ քու մտէ՝ և յամ
անձնէ քու մտէ . և յամ զօրութենէ
քու մտէ՝ և յամ մտաց քոց: Երկրորդն սի
րեացես զընկեր քո իբրև զանձն քո:

Որքանք են երանութիւնի աւերարանականք:

Սատու.

ինն են:

5.3. ե

այլ:

1. Երանի աղքատաց հոգւով զի նոցա
է արքայութիւնն երկնից: 2. Երանի
սգաւորաց՝ զի նոքա մխիթարեսցին:
3. Երանի հեզոց՝ զի նոքա ժառանգեա
ցեն զերկիր: 4. Երանի որք քաղցեալք
և ծարաւիք իցեն արդարութեան՝ զի
նոքա յագեսցին: 5. Երանի ողորմածաց՝
զի նոքա զողորմութի գացեն: 6. Երա
նի այնոցիկ՝ որք սուրբք են սըր
ախւք. զի նոքա զԱստուճած տեսցեն:
7. Երանի խաղաղարարաց՝ զի նոքա
որդիք Աստուծոյ կոչեսցին: 8. Երանի
որք հալածեալք իցեն վասն արդարու
թեան՝ զի նոցա է արքայութի երկնից:
9. Երանի է ձեզ՝ յորժամ նախատի
ցեն զձեզ՝ և հալածեսցեն. և ասիցեն
զամենայն բան չար զձէնջ սուտ վասն
իմ. ցնծացէք և ուրախւերուք՝ զի վարձք
ձեր բազումք են յերկինս:

Վրանիք են մատանի հոգաոյց:

Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota virtute tua, & ex tota mente tua. Secundum, Diliges proximum tuum sicut teipsum.

Quot sunt Beatitudines Evangelicae?

Novem sunt.

Matt. 5. 3.
&c.

1. Beati pauperes (s. Benè sit pauperibus) spiritu: quoniam illorum est regnum coelorum. 2. Beati lugentes: quia ipsi consolabuntur. 3. Beati mites: quoniam ipsi possidebunt terram. 4. Beati qui esurientes & sitientes sint iustitiam: quia ipsi saturabuntur. 5. Beati misericordes: quoniam illi misericordiam consequentur. 6. Beati qui mundi sunt cordibus: quoniam illi Deum videbunt. 7. Beati pacifici: quia ipsi filij Dei vocabuntur. 8. Beati qui persecutione affecti sint propter iustitiam: quia ipsorum est regnum coelorum. 9. Beati estis, (s. Benè est vobis,) quum probris affecerint vos, & persecuti fuerint, & dixerint omne verbum malum de vobis, mendacium propter me. Exultate, & læti estote: quoniam merces vestra multa est in cælis.

Quot sunt partes Anima?

Երեք. այսինքն. Բան. Ցատումն. և
Ցանկութիւն :

Քանիք են զբռնութիս հոգաց.
Երկու. այսինքն. գիտնական. և կեն
դանական :

Ոչք են գիտնականին.
Չգայութի. երեակայութի. կար
ծիք. տրամախոհութի. միտք :

Ոչք են կենդանականին.
Կամք. ընտրողութի. յօժարութի.
ցանկութի. բարկութիւն :

Ոչք են 'խոցանէ բանականի. և ոչք անբանի :

Բանականք են գիտնականին. կար
ծիքն. տրամախոհութիւն. միտքն :
Իսկ անբանք են. զգայութիւն. և երեակ
այութիւն :

Ըրա և զտարբոյրտի կենդանականին.
Եւ կենդանականին բանականք են
Կամք՝ ընտրողութիւն. յօժարութի :
Իսկ անբանք. ցանկութի. բարկութի :

Tres, quæ sunt : Ratio, Ira, & Appetitus.

Quot sunt potentia Anime?

Duæ, nempe Scientifica, & Vitalis.

Quanam sunt Scientifica?

Sensus, Phantasia, Opinio, Mens, Intellectus.

Quanam sunt Vitales?

Voluntas, Electio, Propensio, Appetitus, Ira.

Quanam sunt ex hisce Rationales, & quanam Irrationales?

Rationales sunt Scientifica, Opinio, Mens, Intellectus.

At Irrationales sunt, Sensus, & Phantasia.

Fac & discrimen Vitalis?

Et Vitalis Rationales sunt, Voluntas, Electio, Propensio. Sed Irrationales, Appetitus, Ira.

O B C O N V E N I E N
 Ա Ս Մ Ն Պ Ա Տ Շ Ա Ճ Ա Ի Ո Ր ՈՒ

tiam Materiae adjunctum est

Թեան Նիւթոյ առ ընդեցեալ է

Symbolum sancti

Դաւանութիւն սրբոյն

Athanasii, Episcopi

Աթանասի Էպիսկոպոսի

Alexandrini.

Աղէքսանդրացւոյ:

Quicumque vult saluus fieri,

Ովոր կամի կեցուցեալ լինիլ,

ante omnia oportet tenere

նախքան զամենայն պարտի ունիլ

fidem Catholicam: quam si

զհաւատն կաթուղիկէ: Չոր եթէ

quis integre & inviolate non

որ անբող ջապէս և անարատաբար ոչ

fervaverit, sine dubio in æter-

պահիցէ, առանց կարծեաց ՚ի յաւի

num peribit. Verum Catholica fides

տեան կորիցէ: Իսկ կաթուղիկէ հաւատն

est hæc, ut unum Deum in Trini-

է այս, զի մի Աստուած ներբորդու

tate,

tate, & Trinitatem in Vni-
 Թեան. և զերրորդութիւնն ըն միու-
 tate veneremur: non personas con-
 Թեան մեծարեսցուք: ոչ զանձինս շփո-
 fundendo, neque substantiam separan-
 Թելով. և ոչ զգոյացութիւնն բաժանե-
 do. Nam alia est persona Patris, alia
 Լով: Քանզի՛ այլ է անձն Տօր. այլ

Filij, alia Spiritûs Sancti. Sed
 Որդւոյն. այլ Տոգւոյն Սրբոյ: Բայց
 Patris, & Filij, & Spiritus sancti
 Տօրն և Որդւոյն և Տոգւոյն սրբոյ
 divinitas est una, & gloria
 աստուածութիւնն է մի, և փառն
 æqualis, majestasque

հանգէտ, հանդիսավեհութիւննիսկ
 coæterna. Qualis Pater,

յաւիտենականակից: Որպիտի հայրն,
 talis est & Filius, talis est &
 այնպիտի է և Որդին. այնպիտի է և
 Spiritus sanctus. Increatus Pater, in-
 Հօգին սուրբ: Անստեղծ հայրն. ան-
 creatus Filius, increatus & Spiritus
 ստեղծ Որդին. անստեղծ և Հօգին
 sanctus. Immensus Pater, immensus Filius,
 սուրբ: Անչափ հայրն. անչափ Որդին.
 immen-

immensus & Spiritus sanctus. *Անչափ և Հոգին սուրբ: Յաւիտե*
 nus Pater, æternus Filius,
նական Հայրն. յաւիտենական Որդին.
 æternus & Spiritus sanctus: &
յաւիտենական և Հոգին սուրբ: և
 tamen non tres æterni, sed
սակայն ոչ երեք յաւիտենականք, այլ
 unus æternus: sicut non tres
մի յաւիտենական: Որպէս ոչ երեք
 increati, nec tres immensi, sed
անստեղծք, և ոչ երեք անչափք այլ
 unus increatus, & unus immensus.
մի անստեղծ, և մի անչափ,
 Similiter omnipotens Pater,
Մանապէս ամենակարող Հայրն.
 omnipotens Filius, omnipotens &
ամենակարող Որդին, ամենակարող և
 Spiritus sanctus: & tamen non tres
Հոգին սուրբ: Եւ սակայն ոչ երեք
 omnipotentes, sed unus omnipotens.
ամենակարողք, այլ մի ամենակարող:
 Ita quoque Deus Pater,
Այսպէս ևս Աստուած Հայրն,
 Deus Filius, Deus & Spiritus
Աստուած Որդին, Աստուած և Հոգին
 sanctus:

sanctus: & tamen non tres dii,
 սուրբ: Եւ սակայն ոչ երեք աստուածք:
 sed unus est Deus. Sic etiam

այլ մի է Աստուած: Այսպէս և
 Dominus Pater, Dominus Filius, Dominus

Տէր Հայրն, Տէր Որդին, Տէր
 & Spiritus sanctus: & tamen non tres
 և Հոգին սուրբ: Եւ սակայն ոչ երեք

domini, sed unus est Dominus. Quia
 տեարք, այլ մի է Տէր. Քանզի
 sicut unamquamque personam Deum

որպէս զիւրաքանչիւր անձն Աստուած
 & Dominum singulatim confiteri

և Տէր անանձնապէս խոստովանել
 Christianâ veritate

ի քրիստոնէականէ շնորհաւթեանէ
 compellimur: Ita quoque tres

համաստիպիմք: Այսպէս և զերեւ
 deos, aut tres dominos dicere

աստուածս, կամ զերեւ տեարս ասել
 Catholicâ prohibemur religio-

կաթոլիկէիւ արդեւանիմք դաւանու
 ne. Pater à nullo est factus,

Թեամբ: Հայրն ոչ յուրեքէ է արարեալ,
 neque creatus, neque genitus. Filius à

և ոչ ստեղծեալ և ոչ ծնեալ Որդին ի
 Patre

Patre solo est, non factus, neque
 Հորէ միայնոյ է. ոչ արարեալ, և ոչ
 creatus, sed genitus. Spiritus sanctus
 ստեղծեալ, այլ ծնեալ: Հոգին սուրբ
 à Patre & Filio, non factus, non
 ՚ի Հորէ և Յորդուոյ, ոչ արարեալ, ոչ
 creatus, nec genitus, sed proce-
 ստեղծեալ, և ոչ ծնեալ, այլ յառաջ
 dens. Unus ergò est Pater, non tres
 բղեալ: Մի ուրեմն է Հայր, ոչ երեք
 patres: unus Filius, non tres filij: unus
 հարբ. մի Որդի, ոչ երեք որդիք: մի
 Spiritus sanctus, non tres spiritus sancti.
 Հոգին սուրբ. ոչ երեք հոգիք սուրբք:
 Et in hac trinitate nihil
 Եւ ներ այսմիկ երրորդու թեան ոչինչ
 prius aut posterius, nihil
 նախկնագոյն կամ վերջագոյն, ոչինչ
 majus aut minus: sed tres
 մեծագոյն կամ փոքրագոյն. այլ երեքեան
 personæ totæ sunt coæternæ
 անձինքս համայնք են յաւիտենակիցք
 sibi, & coæquales. Ita ut
 իրեարց. և հանգիտակիցք: Մինչ զի
 per omnia, (sicut jam supra
 ըստ ամենայնի (որպէս արդ' ի վերոյ
 dictum.

dictum est,) & vnitas in Trini-
 սասցաւ,) և միութիւն ներբորդու
 vate, & Trinitas in vnitate
 Թեան, և երբորդութիւն ըն միութեան
 veneranda sit. Quicumque vult ergò
 մեծարել է: Որոք կամի ուրեմն
 saluus esse, ita de Trini-
 կեցուցեալ լինել, այսպէս զերբորդու
 tate sentiat. Sed ad salutem
 Թենէն զգայցէ: Բայց առ կեցութիւնն
 æternam est necessarium quoque,
 յաւիտենական՝ է հարկաւոր ևս
 ut incarnationem etiam Domini
 զի զնեմարմնութիւնն ևս Տեառն
 nostri Jesu Christi fideli-
 մերոյ Յեսուսի Գրիստոսի հաւատարմա
 ter credat. Est ergò recta
 ոյն հաւատայցէ: է ուրեմն ուղիղ
 fides, ut credamus, & profitea-
 հաւատ, զի հաւատայցեմք՝ և դաւանել
 mur quòd Dominus noster Jesus
 ցեմք: քանզի Տէրն մեր Յիսուս
 Christus Filius Dei, Deus
 Գրիստոս Որդի Աստուծոյ. Աստուծ
 & homo est. Deus ex substan-
 և մարդ է: Աստուծ է գոյացութե
 uia

tiâ Patris ante secula
 նէ Հօր. յառաջ քանզ յաւիտեանս
 genitus: & homo est ex substan-
 ճնեալ: և մարդ է ՚ի գոյացու-
 tiâ matris in seculo natus.
 Թենէ մօրն ներ յաւիտենում ճնեալ:
 Perfectus Deus, perfectus
 Կատարեալ Աստուած. կատարեալ
 homo, ex anima rationali & ex cor-
 մարդ. ՚ի հոգւոյ բանականէ. և ՚ի մար-
 pore humano subsistens Æ-
 մնոյ մարդկայնոյ ենթակայացեալ: Հա-
 qualis Patri secundum divinita-
 ասար Հօրն ըստ Աստուածու-
 tem, & minor Patre secundum
 Թեան, և փոքրագոյն քանզ հայրն ըստ
 humanitatem. Qui licet Deus
 մարդկու թեան: Ար թէպէտ Աստուած
 sit & homo: non duo tamen, sed unus
 իցէ և մարդ: ոչ երկու սակայն. այլ մի
 est Christus. Unus autem non conver-
 է Քրիստոս: Մի իսկ ոչ փոփոխ-
 sione divinitatis in carnem,
 մամբ աստուածութեանն ՚ի մարմինս
 sed assumptione humanitatis
 այլ արձնկալմամբ մարդութեանն

in Deum. Vnus omnino, non confu-
 Մտտուած: Մի ամենակին, ոչ շփոթ
 fione substantiæ, sed unitate
 մամբ գոյացութեան, այլ միութեամբ
 personæ. Nam sicut anima ratio-
 անձին. Քանզի որպէս հոգի բանա
 nalis & caro est unus homo: ita
 կան և մարմին է՝ մի մարդ. այսպէս
 Deus & homo est unus Christus.

Ստտուած և մարդ է մի Քրիստոս:
 Qui passus est pro salute no-
 Որ չարչարեցաւ վասն կեցութեան մե
 strâ, descendit ad inferos, tertiâ
 րոյ. եջաւ ՚ի դժոխս, ներորորդում
 die resurrexit à mortuis. A-
 աւուր. վերջարեաւ ՚ի մերեկոց: համ
 scendit ad cælos, sedit ad dextram
 բարձաւ ՚ի յերկինս. նստաւ ընդ աջմէ
 Dei Patris omnipotentis: inde

Ստտուծոյ հօր ամենակարողի: ուստի
 etiam venturus est ad iudicandum vi-
 ևս գալոց է ՚ի դատել զկենդա
 vos & mortuos. Cujus ad adventum
 նիս և զմեռեալս: Որոյ ՚ի գալուտեան
 omnes homines resurrecturi sunt
 ամենայնք մարդիկք յառնելոց են
 iterum

iterum cum suis corporibus, & sunt
 վերստին ընդ իւրեանց մարմնոց. և են
 reddituri ob facta sua
 հատուցանելոց վասն գործոց իւրեանց
 rationem. Et qui bona egerunt,
 զհամար: Եւ որք զբարիս են արարեալք.
 ibunt in vitam æternam: sed
 երթիցեն 'ի կեանս յաւիտենականս. իսկ
 qui mala, in ignem æternum.
 որք զչարս, 'ի հուրն յաւիտենական: :
 Hæc est fides Catholica, quam
 Այս է հաւատ կաթոլիկէ, զոր
 quisque nisi fideliter
 ամենայնոր եթէ ոչ հաւատարմապէս
 firmiterque crediderit,
 հաստատապէս իսկ հաւատացեալ էրէ,
 saluus esse non poterit.
 կեցուցեալ լինիլ ոչ կարիցէ:

Ad complendum folium appositus ei

Աւի ընդ զԹուխտս եդեալ
hic Psalmus Davidis centesimus
այս Սաղմոս Դաւթի հարիւրորդ
nonus.

իններորդ :

1. Dixit Dominus Domino meo,

մ Ասաց Տէր ցՏէր եմ .

ad dexteram meam: donec ponam ini-
ընդ յջմէ իմմէ. մինչև եդեց զԹըշ
micos tuos scabellum pedum tuorum.
համիս քո պատուանդան ոտից քոց :

2. Virgam virtutis mittet

ք Դաւազան զօրութեան առաքեսցի

tibi Dominus ex Sion, & domina-

քեզ Տէր 'ի Սիօնէ' և տիրես

beris tu in medio inimicorum tuorum.

ցես դու 'ի մէջ Թշնամեաց քոց :

3. Tecum est principium in die virtutis

դ ընդ քեզ է սկիզբն յաւուր զօրութե

tuæ, in splendore sanctorum tuorum:

քոյ. 'ի վայել չութիւն սրբոց քոց.

ex utero ante luciferum

յարդանտէ յառաջ քանզ արուսեակ

genui te. 4. Juravit Dominus, &

ճնայ զքեզ: դ Երդուեալ Տէր. և

non

տակեաց զգլուխս բազմաց յերկրի :

7. De torrente in via bibet:

Ե Զուղխս ՚ի ճանապարհի արբուցի :

propterea & exaltabit

վանայսորիկ և բարձրացուցի

caput.

զգլուխս :

FINIS.

Ա Ե Ր Զ :

&

և

Gloria

Փառք

Deo.

Աստուծոյ :